

POSUDEK MAGISTERSKÉ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Oponent:

Mgr. BcA. Viktor Košut

Diplomant:

BcA. Kateřina Pazderová

Název oponované práce:

Právní aspekty úpravy dramatického textu a adaptace v divadle

Text posudku:

Téma práce diplomantka po obsahové stránce v zásadě naplňuje, nikoliv však zcela a bez výtek. Jednoduše řečeno shledávám zejména úvodní kapitulu práce (zabírající ovšem svým rozsahem třetinu až polovinu práce) jako příliš popisnou, zdlouhavou a s tématem nesouvisející vůbec nebo hodně okrajově. A naopak, řadu důležitých otázek a návrhů jejich řešení v práci postrádám.

Skutečně a zásadně polemizuji s tím, zda je nutné a (pro další rozbor tématu práce) opravdu přínosné takto obšírně a až na pár výjimek pouze popisně definovat základní právní jevy či instituty tvořící jednotlivé podkapitoly (právo / autorské právo / autorské dílo / autorská práva osobnostní / autorská práva majetková / dílo spoluautorské / díla kolektivní / volné dílo / citace / překlad / nebezpečí záměny / karikatura a pastiš); tyto pasáže se vyznačují téměř „nekonečným“ citováním a parafrázováním obecných právních norem (zejména tedy autorského zákona) a/nebo textů komentářové nebo odborné literatury, přičemž diplomantka zde vůbec neuvádí, proč tak činí, s odcitovanými pasážemi nijak nepolemizuje, nijak se vůči nim nevymezuje, nijak je nerozsbírá (většinou), nijak je nehodnotí, a zejména a hlavně nevysvětluje kontext a provázanost s tématem práce - tedy to, jaký má toto všechno praktický dopad na hlavní téma práce. Vlastní vklad diplomantky v této části práce prakticky zcela absentuje. Diplomová práce pak svým rozsahem zbytečně nabobtnává a pro vlastní tvůrčí myšlenkový přínos diplomantky pak nezbývá prostor, což je škoda.

Jako příklad mohu uvést (na str. 19 diplomové práce se nacházející) doslovnou citaci a zároveň odkaz na ustanovení §12 odst. 3 autorského zákona, („*autor má právo požadovat na vlastníku věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, aby mu ji zpřístupnil, pokud je toho třeba k výkonu práv autorských*“), u čehož jsem vůbec neporozuměl tomu, proč je to zde citováno a jaký to má dopad na téma práce atd., stejně tak jako je zcela zbytečné detailně vypisovat přesné zákonné znění všech druhů užití (majetková práva autorská) dle výčtu podle §12 autorského zákona (diplomantkou je zde ovšem chybně uveden §4) (viz též str. 19 diplomové práce). O ostatních právních jevech a institutech to platí analogicky.

Zajímavé je, že když už diplomantka zcela výjimečně formuluje nějaký závěr, který přímo nevyplývá (přesněji řečeno není doslovně odcitován) z právní normy nebo komentářové či odborné literatury, žádný vlastní postoj k tomu již nezaujme (příkladem, na str. 22 se dočteme, že „*divadelní inscenace není autorským dílem, a zároveň se nejedná o kolektivní dílo*“, ale bohužel se již od diplomantky nedozvíme, proč a na základě jaké argumentace tento závěr dovozuje.

Se základním dělením struktury práce na právní podtémata, teatrologický vhlad a zkušenosti z praxe lze v zásadě souhlasit. Nicméně nabízely se i jiné příležitosti, jak práci dělit (například podle typu právního vztahu osoby dramatika/dramaturga/úpravce/adaptátora k divadlu ve smyslu zaměstnanec vs. nezaměstnanec apod.).

S některými závěry či tvrzeními diplomantky nesouhlasím, čistě namátkou:

- a) například s tím, že „*licenční smlouva musí být uzavřena vždy v písemné podobě*“ (str. 28 práce) – to totiž platí pouze u výhradních licencí, nevýhradní licence mohou být sjednány též ústně;
- b) popřípadě s tím, jak diplomantka nahlíží na právní postavení agentury při uzavírání licenčních smluv; na několika místech práce je poukazováno na to, že se smlouva „*uzavírá s agenturou*“, popřípadě že agentura není třetí stranou smlouvou, ale uzavírá smlouvu „*společně s nositelem práv*“, resp. vystupuje ve smlouvě „*společně s nositelem práv*“, což není pravda, resp. běžné praxi toto neodpovídá, když licenční smlouva je uzavírána formálně pouze s nositelem práv a agentura vystupuje pouze v pozici zplnomocněného zástupce (a sama není smluvní stranou ani účastníkem smlouvy);
- c) popřípadě s tím, že „*zákon úpravu dramatického textu umožňuje*“ (str. 54 práce), jelikož toto tvrzení není zdaleka přesné

Podkapitola č. 2. 12. s názvem „*Schvalovací proces v kulturních organizacích*“ je dle mého soudu zařazena v kapitole 2 věnující se ryze právním institutům a jejich definicím nesystematicky.

Diplomová práce bohužel obsahuje řadu krkolomných, neobratných nebo stylisticky problematických vyjádření či formulací, stejně tak jako značné množství jazykových a gramatických chyb a překlepů (tu a tam chybí nebo přebývá slovo či písmeno, některé věty je sémanticky obtížně pochopit, jsou zde problémy s větovou vazbou a návaznostmi při dalších větách či vyjádřeních, kdy není jasné, co na co vlastně navazuje).

Diplomantka bohužel s pojmy či zkratkami nenakládá konzistentně – kupříkladu autorský zákon je vyjádřen v práci třemi různými způsoby; úvodu je uvedena použitá zkratka „AZ“ (která se ale v práci téměř nevyskytuje), někdy je uvedeno „*autorský zákon*“ a v poznámkách pod čarou je téměř vždy uveden celý dlouhý a doslovný název zákona včetně jeho číselného označení.

Kratší kapitulu týkající se „*teatrologického vhladu*“ považuji bezesporu za informačně zajímavou, nicméně bohužel dosti nesouvisející s tématem práce, jímž jsou právní aspekty úprav dramatického textu a adaptace v divadle. Rovněž úplně nerozumím tomu, proč se diplomantka v práci podrobně zabývá snahou o zodpovězení otázky, zda dramaturgie světové klasické literatury či prostě „ožívování“ starých témat či textů může či nemůže nahradit současná dramatickou tvorbu – pro naplnění obsahu tématu práce to nemá valný význam (nicméně tato otázka a její řešení by mohlo posloužit jako vhodné téma na jinak pojatou/nazvanou diplomovou práci, obhajovanou však spíše na jiné katedře).

Za stěžejní (a hodnotově nejvýznamnější) část práce považuji podkapitulu 3.2. a 3.3., v nichž se diplomantka přeci jen pokouší formulovat vlastní hodnocení a závěry. Bohužel (jak již bylo nastíněno výše), ve srovnání s ostatními sáhodlouhými spíše popisnými částmi práce jsou tyto podkapitoly (ke škodě diplomantky i čtenářů práce) velmi krátké a zasluhovaly by mnohem širší prostor pro vyjádření.

V této souvislosti se domnívám, že diplomantka zbytečně komplikovaně nahlíží na problematiku toho, co je „*dramaturgie*“ a co „*inspirace*“ (str. 34 práce), resp. na pojetí dvou výchozích situací, kdy dramatické dílo buď vznikne jako dílo zcela původní

(nejčastěji, resp. například inspirací nějakou reálnou situací), nebo naopak vznikne jako nepůvodní/odvozené dílo zpracováním jiného dříve existujícího (preexistentního) díla – čistě z hlediska nástinu těchto dvou situací zde ale není žádného většího problému s tím, že obě situace mají samozřejmě za následek odlišné právní posouzení a vztahy, ty zde však již diplomantka nerozebírá (mimořádně, je určitým paradoxem, že tyto dvě základní situace odlišného způsobu vzniku dramatického díla popisuje velmi jednoduše a velmi zdařile Dora Viceníková v příslušné kapitole, která se zabývá zkušenostmi z praxe).

Co v práci postrádám, je následující výčet témat, které měly být dle mého soudu do práce zařazeny a které měly být podrobně rozebrány:

- a) použití slovního spojení „na motivy“ v kontextu toho, kdy se jedná o inspiraci, kdy o užití díla nebo části díla, kdy se může jednat o plagiát apod. (ano, toto v práci zmíněno sice je, ale podle mého názoru nedostatečně);
- b) kategorie a rozčlenění úprav dramatického textu na tvůrčí a podstatné změny, marginální úpravy, rutinní úpravy, prediktibilní úpravy atd., spolu s tím, jaké mají všechny tyto typy úpravy právní následky, a hlavně, kde lze najít jejich hranici s uvedením příkladů z praxe;
- c) právní závaznost „scénické poznámky“ autora dramatického textu a právní důsledky spojené s jejich respektováním či naopak nerespektováním.

Diplomantka také ne zcela jasně v práci vystihuje a vysvětluje situaci, kdy je prováděna úprava dramatického textu a/nebo licencování dramatického textu, pokud autor sice již zemřel, ale ještě neuplynula majetková práva autorská (jimiž tudíž disponují dědicové). Této problematice se diplomantka pouze okrajově dotkne, a to na str. 55 práce (nahore), ovšem dále ji již bohužel nerozebírá.

DOTAZY K OBHAJOBĚ:

- 1) Nechť diplomantka rozebere konstrukci, zda a za jakých okolností se divadelní inscenace může či naopak nemůže stát autorským dílem podle §2 odst. 1 autorského zákona a/nebo kolektivním dílem podle ustanovení §59 autorského zákona;
- 2) Nechť diplomantka vysvětlí, zda a za jakých okolností lze oprávněně provádět změny v dramatickém díle čistě na základě zákona (a jaké mohou mít tyto změny charakter);
- 3) Nechť diplomantka vysvětlí, zda je skutečně možné přijmout právní závěr, že „*autor nemůže platně zakázat všechny změny na díle*“ (včetně tzv. marginálních/rutinních), a to zejména v kontextu ustanovení § 2375 odst. 2 občanského zákoníku (část za středníkem)
- 4) Nechť diplomantka formuluje svůj postoj k tomu, zda bude možné považovat za platný či naopak neplatný tzv. „*generální*“ souhlas/svolení dle ustanovení §11 odst. 3 autorského zákona, udělený ve smlouvě ke všem současným i budoucím změnám a úpravám díla, ať už prováděným kýmkoliv, bez jakékoliv bližší specifikace či konkretizace úprav či změn díla;
- 5) Nechť diplomantka vysloví svůj názor na to, zda je možné pohlížet na licenční smlouvu jako na platně uzavřenou, budou-li v hlavičce smlouvy označeni nositelé práv takto:

Nositelé majetkových práv autorských k následujícímu autorskému dílu (dále jen „dílo“) v následujících oborech autorské tvorby:

Jméno autora – obor autorské tvorby:

Leoš Suchařípa – překlad (8 %)

(na jedné straně; dále jen „Nositelé práv“)

a to v současné situaci, tj. je-li licenční smlouva uzavírána v době, kdy je již Leoš Suchařípa po smrti a majetková práva již zdělili dědicové.

DOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NÁVRH HODNOCENÍ:

Magisterskou diplomovou práci k obhajobě **doporučuji.**

V závislosti na úspěchu obhajoby navrhuji hodnocení v rozmezí **C-D.**

Datum: 4. 9. 2022

Podpis: